

ח' אדר ה'תשע"ה 27.2.15

מגזין מס' 319

שבת פרשת תצוה/זכור/חג הפורים

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

המגזין מוקדש לעילוי נשמת בנימין בן משה ורחל

החייב כספך

נתינה היא הדרך לשמחה

אחרי שאני משחרר את עצמי מאותו אגו אשר יונק ממני את כל הכוחות, עצם הנתינה מעניקה לי שמחת חיים. אני משתחרר מהדבר שהכי מכביד עלי – ממני!... הענין מוסבר היטב במכתב של הרבי מליובאוויטש, שככל הידוע לי לא פורסם מעולם, ובו הוא עונה ליהודי שהיה בקושי מסוים והתלונן על כך. עיקרו של המכתב כולל שני משפטים מדהימים המבארים את עומק ענינה של הנתינה:

המשפט הראשון, "סיח דעתו מעניני בריאותו, כיון שיעבור על ידי התנהגותו המתאימה". אם מישהו מקטר, בכל תחום שיהיה, יש בכך בחינה מסוימת של התאכזרות לזולתו – אשתו, ילדיו – אשר זקוקים כעת לאהבה ולאכפתיות שלו. ההתרכזות שלו בעצמו, בלא מתאים לי עכשיו' פוגעים באחר. הפתרון למצב זה הוא – להסיח דעתו מעצמו. גם אם הבריאות לא בשיאה, אל תתרגש. כשתתנהג נכון, זה יעבור מעצמו! כל הבעיות שלך נובעות מכך שאתה כל כך עסוק בעצמך.

המשפט השני, "עיקר שביעות רצון האדם בחייו – ההרגש שעושה טוב לאחרים". איך אדם יכול להגיע לשמחה אמיתית ולחדוות חיים? רק על ידי נתינה. התורה אומרת שעמלק נלחם בישראל בלי הגיון. היינו בשיא כחנו, מלווים בהשגחה אלוקית, והוא היחיד

ענין הנתינה הוא עיקר גדול של פורים – כמו שמצאנו במצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים – אך הוא גם אחד מעמודי התווך בנושא עבודת השמחה, השייכת במיוחד לכל חודש אדר. מה ענינה של הנתינה בעבודת ה', ומדוע היא חשובה כל כך בפורים?

כלל חשוב בנתינה קובע כי היא צריכה להיות באופן של 'לפני עיור לא תשים מכשול'. למשל, כשמישהו הנמצא בבעיה בא להתייעץ איתי, הוא למעשה כמו עיוור בענין הזה, במיוחד כשהוא נותן בי אמון ומשליך עלי את יהבו שאוכל לעזור לו. כדי לעזור באמת, עלי להרחיק את כל הפניות האישיות שלי, כגון שאולי יצא לי מזה משהו כי אני זקוק לכסף, או לצורך שלי שיחשוב שאני אדם טוב ומתחשב. בנתינה אמיתית, המעמידה את הזולת במרכז, אסור לי לתת להן מקום, כי הן מכשול שאני שם בפניו. עלי לחשוב מה טוב בשבילו.

כשאני נותן את עצמי בצורה כזו, באופן מלא ואמיתי – כלומר מקשיב כמו שהייתי רוצה שיקשיבו לי, מכיל, לא שיפוטי – אני עושה את המעשה הנכון. בכלל לא משנה אם יש לי עכשיו כח לזה או לא, כי כשאני מתמסר למה שה'נכון' תובע ממני עכשיו, אני מקבל כוחות נפש אדירים: נרגע, משוחרר וספונטני, שמח.

חוצות: אני שייך לה'! פורים הוא שער של מסירות נפש, אשר נותן לנו כוחות לכל השנה. כשלומדים חסידות רואים כמה הדבר בנפשנו - אנחנו מקבלים כוחות להסיח דעתנו מעצמנו, ולפעול מעבר לטעם ודעת. אחרי שה'אני' שלי מתנפץ, אחרי שמסרתי נפשי על הנכון בגלל שהוא נכון, האגו שלי עשוי לתת תחושה שהוא עומד למות. קשה לו... לכן בפורים יש מצוה לשים את הדעת בצד, ולפעול מחוץ לגבולות ההגיון. במקום להתלונן, תזיז את עצמך - תמתיק את הדינים בשורשם. צא מעצמך, תמית את האגו ותגלה שיש חיים אחרי המוות. רק אז תגיע לשמחה עצומה באמת.

שהעז להילחם כנגד כל הסיכויים. לכן זו מלחמה שמעבר לטעם ודעת. כדי לנצח אותה, רק התמסרות שלמעלה מטעם ודעת יכולה לו. על עמלק נאמר "ואחריתו עדי אובד", כי הוא כמו מחבל מתאבד, אשר מוכן להרוג את עצמו במאבק איתי. הדרך היחידה לנצח אותו היא במלחמת גרילה: פעולות קטנות של מחשבות טובות, דיבורים טובים, מעשים טובים, אשר פושטות עליו בהפתעה, ומצניחות אותם בין שורותיו עד לנצחון המלא.

בפורים אנו מצווים למחות את זכר עמלק, וכדי לעשות זאת צריך להגיע עד דלא ידע. צריך לצאת מעבר לעצמנו, מעבר לטעם ודעת, ולהכריז בראש

בקרו אותנו באתר

המחודש www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

YouTube

עודה ראשונה לנצח

ספר התנ"ך

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 20:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. הכניסה לישוב בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com

התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:00) במושב חמד, לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

תענית אסתר

תענית אסתר היא לזכר תעניתם של היהודים בימי מרדכי ואסתר בערב פורים (כשנה לאחר שלושת ימי התענית הנזכרים במגילת אסתר). בעת צרה וצוקה, קודם שנקהלים בני ישראל לעמוד על נפשם לעשות מלחמה באויביהם, ראשית לכל קובעים הם יום תענית ותפילה להתחנן לה' שיפיל אויביהם לפנייהם במלחמה.

תענית אסתר במקורות

תענית אסתר בי"ג באדר ערב חג הפורים נקבעה לכאורה לזכר דברי אסתר למרדכי (במגילת אסתר): "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערוי אצום כן". אלא ששלושת ימי התענית הללו אירעו בחודש ניסן, קודם שעמדה אסתר לבקש מאחשורוש לבטל את גזירת המן. והיה זה כשנה לפני נס הפורים. על הפסוק במגילה "ויעבר מרדכי, ויעש ככל אשר ציותה עליו אסתר", מציינים חז"ל במסכת מגילה: "ויעבור מרדכי - שהעביר יום ראשון של פסח בתענית". וב'פרקי דרבי אליעזר' נאמר כי שלושת ימי התענית החלו בי"ג בניסן, והיום השלישי לתענית היה יום ראשון של חג הפסח.

אם כן, מדוע נקבעה תענית אסתר בימינו לערב פורים? התשובה לכך היא שהתענית שאנו מתענים כיום אינה לזכר שלושת ימי הצום האמורים, אלא לזכר תענית אחרת שהתענו היהודים באותם ימים בי"ג באדר. שכן על פי מנהג ישראל, כל אימת שנקהלו היהודים לעשות מלחמה באויביהם, היו מתענים ביום התקהלם ומבקשים מה' שיפיל אויביהם לפנייהם במלחמה. כך מצינו אף במשה רבנו, כשבא לעשות מלחמה בעמלק, היה מתענה.

מטרת התענית, להראות שלא בכח יגבר אנוש ולא בגבורת מלחמתם, אלא במה שנושאים עיניהם בתפילה לשמים, ומן השמים מרחמים עליהם ונותנים בהם כח לנצח במלחמה. וכן ישראל שבאותו הדור (בימי מרדכי ואסתר) בשעה שנקהלו לשלוח יד במבקשי נפשם היו מתענים. ולזכר אותה תענית של יום היקהלם (תענית שאינה מוזכרת כלל במגילה), נקבעה תענית זו לדורות. זאת כדי לזכור תמיד שהבורא, יתברך שמו, רואה ושומע תפילת כל איש בעת צרתו, כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה לאבותינו בימי מרדכי ואסתר, באותו יום שלושה עשר באדר: "אשר שיברו אויבי היהודים לשלוט בהם ולהשמידם, ונהפוך הוא - אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. נקהלו היהודים בעריהם וגו'".

תענית אסתר - הלכה ומנהג

חולה (אפילו אין בו סכנה), מעוברת, מניקה, ויולדת (בחודש הראשון לאחר הלידה) - פטורים מן תענית. מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה. בתפילת העמידה (תפילת 'שמונה עשרה') בשחרית ובמנחה, מוסיף שליח הציבור את נוסח 'עננו' לפני

ורק בהתאחדותו עם יהודי נוסף (שאר עם ישראל) נעשים הם דבר שלם. ועוד, מוסיף ה'אלשיך הקדוש', כל השתדלות מצד היהודים בענין 'אחדות ישראל' מפריכה בפועל את טענת המן שעם ישראל "מפורד".

ובפנימיות הענינים, מוסיפה תורת החסידות, מצות נתינת מחצית השקל (מחצית דוקא) מרמזת אשר אל לו לאדם לומר "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה". היהודי והקב"ה הינם שני חצאי צורה המשלימים, כביכול, זה את זה. יש לזכור תמיד כי גם כאשר מממש האדם יכולותיו במלואם ועד שמגיע להישגים גדולים ונעלים, הרי זה רק בבחינת מחצית. משום שכישרונותיו (ואפילו נתינת הכח לממשם) אינם שלו כי אם ניתנו לו במתנה מלמעלה.

כיון שבפרשת 'מחצית השקל' חוזרת התורה ומזכירה את המילה "תרומה" שלוש פעמים, על כן נוהגים ישראל לתת לתרומה שלוש מטבעות של חצי שקל. את מנהג 'מחצית השקל' מקיימים הבוגרים על ידי נתינת שלוש מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן (בארץ ישראל שלושה חצאי ש"ח); כמו כן נוהגים שאב המשפחה נותן עבור עצמו, עבור אשתו ועבור כל אחד מילדיו.

אמנם מצוה מן המובחר לחנך גם את הילדים הקטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם, באופן שההורים מסייעים לילדיהם שיוכלו לתת משלהם מתוך הרחבה, כך שלא יחסר להם מאומה.

ברכת 'רפאנו', והיחיד מוסיף נוסח זה בתפילת הלחש במנחה בברכת שומע תפילה. סיום הצום ב'צאת הכוכבים'.

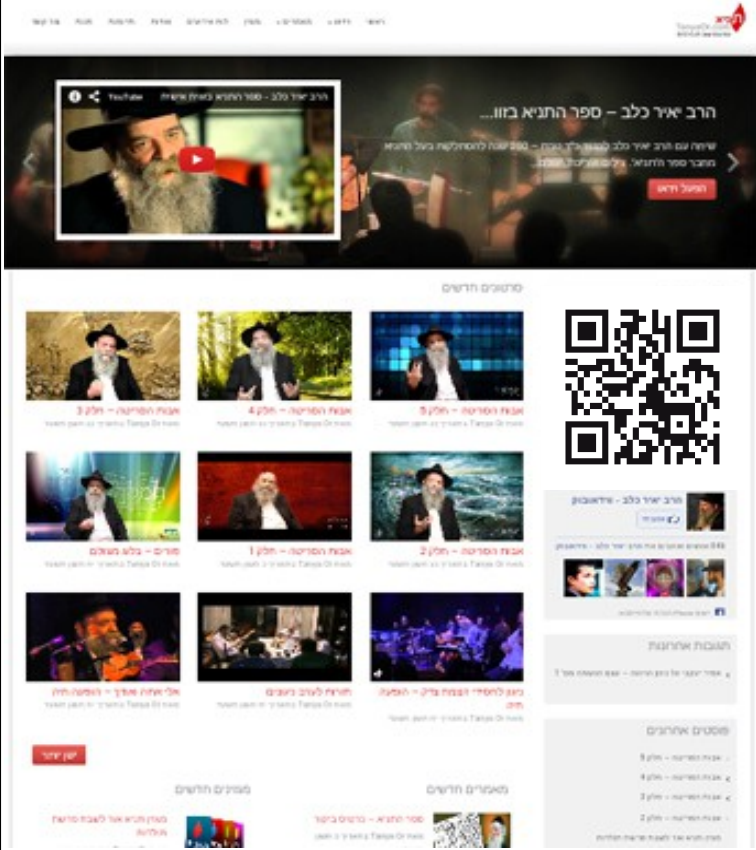
מחצית השקל – בזמן שבית המקדש היה קיים, מדי שנה ושנה, היה מחוייב כל איש ישראל מבן עשרים שנה ומעלה, לתת 'מחצית השקל' לשם "בדק הבית" (הוצאות התחזוקה, התיקון והשיפוץ של בית המקדש) ולשם קניית 'קרבות הציבור' המוקרבים בבית המקדש מדי יום ביומו. ומאז, זכר ל'מחצית השקל', נוהגים ישראל מדי שנה בשנה

להרבות בנתינת צדקה בערב פורים (בשעת המנחה של תענית אסתר, שהיא 'עת רצון') כדי לכפר על נפשו של אדם כמאמר חז"ל "צדקה תציל ממוות". זאת כנגד עשרת אלפים כיכר כסף שאמר המן לשקול ולהביא לגנזי המלך. כמובא בגמרא, שהמן הציע לאחשוורוש כי ישקול בידיו עשרת אלפים ככר כסף בעבור הסכמתו להרוג ולאבד את עם ישראל, וכמאמר חז"ל "שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים, ואמר (המן הרשע) שיתן לאחשוורוש כל פדיונם".

ומבאר ה'אלשיך הקדוש' (ממפרשי התורה ופוסק הלכה שחי בימי האריז"ל, המאה ה-16 למניינם) – חייבה תורה לתת מחצית השקל כדי שכל אחד ואחד מישראל ידע אשר הוא כשלעצמו אינו אלא 'מחצית',

שבת זכור

בקריאת התורה שבשבת זו (שלעולם חלה לפני פורים) קוראים בנוסף לפרשת השבוע גם את פרשת 'זכור' העוסקת בשתי המצוות: זכירת מלחמת עמלק, ומחיית זכרו (המן הרשע היה מזרעו של עמלק). בימינו מתבטא קיומן של מצוות אלו, במובנן הרוחני, בזכירת ומחיית בחינת עמלק שבתוכנו ה"יודע את ריבונו, ומכוון למרוד בו" – אותו צד פנימי חצוף המקרר את היהודי מלמש שליחותו להאיר ולרומם את העולם. לדעה הנפוצה (של הפוסקים העיקריים) חובת שמיעת פרשת "זכור" היא מן התורה, ולכמה פוסקים גם הנשים חייבות בשמיעתה. למנהגנו גם הנשים באות לבית הכנסת לשמיעת פרשת 'זכור'.

התחדשנו!
 בוטאו לבקר
 באתר המשודרג
 www.tanyaor.com

סח האדמו"ר הרי"ף (רבי יוסף יצחק): "משיחות אדוני אבי מורי 'ורבי [הרש"ב (רבי שלום דובער)]: זוהי מעלה נפלאה כשהקב"ה מזכה, ומתברכים בחוש וטעם מיוחדים בעשיית טובה ליהודי עד כדי כך שהזולת יקר בעיניו יותר מכפי שהוא יקר בעיני עצמו – שהרי על עצמו יכול הוא למצוא כמה טעמים מדוע נגזר שמצבו יהיה שלא בכי טוב חס ושלום, אך על הזולת לא שייך הדבר כלל."

(מתוך 'היום יום' ו' אדר א')

חג פורים

"והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה ועיר ועיר, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם..."

היהודים... לקיים עליהם, להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום חמישה עשר בו, בכל שנה ושנה... ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים... על כן, קראו לימים האלה פורים, על שם הפור."

החלטת חז"ל לקבוע את היום ל'חג רשמי' לא היתה פשוטה, הן משיקולים הלכתיים (היש בידם הסמכות להוסיף חג במסורת ישראל) והן מצד החשש מפני תגובתו של העולם הלא יהודי. בסופו של דבר נפסק ברוב ברור ומכריע פסק ההלכה בדבר הוספתו של חג פורים לחגי ישראל.

בחלוף השנים הפך פורים לחלק בלתי נפרד מחגי ישראל. יתירה מזו, מוצאים אנו בתלמוד שרבי יהושע בן קרחה משווה בין גאולת פורים לגאולת מצרים, ומסיק שנס ההצלה של פורים גדול מגאולת מצרים! לחג אף יוחדה מסכת שלימה בתלמוד, מסכת מגילה. ולימים גם חובר נוסח מיוחד לפורים, "ועל הניסים", בתפילת עמידה (שמונה עשרה) ובברכת המזון. ועוד כותב הרמב"ם: "ואף על פי שכל זכרון הצרות יבטל (לימות המשיח) שנאמר: 'כי נשכחו כל הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני', ימי הפורים לא יבטלו".

ומבואר בחסידות טעם הדבר. לעתיד לבוא, לנוכח האור האלוקי העצום שיאיר בעולם הזה, יועם אורם של כל חגי ומועדי ישראל כדוגמת ביטול אור הנר לגבי

"ומרדכי היהודי יושב בשער המלך"

המאורעות המתוארים במגילת אסתר (גזירת המן ונס פורים) התרחשו בשנים ג'תד-ג'תה (355-356 לפני הספירה למנינם). במגילה מתוארות הדמויות המרכזיות באותה תקופה והשתלשלות האירועים שהביאו לנס הפורים.

היתה זו 'תקופת ביניים' שבין חורבן בית המקדש הראשון לבניית בית המקדש השני. מרדכי היהודי, מגדולי המנהיגים היהודים באותה תקופה, היה חבר ה'כנסת הגדולה' (הסנהדרין) ומעורב בחיים המדיניים והציבוריים של ממלכות פרס ומדי, כמסופר אודותיו במגילה שהיה "יושב בשער המלך".

דעתם של כמה מחכמי הסנהדרין לא היתה נוחה לגבי פעילותו הציבורית של מרדכי. הם סברו כי על גדולי הדור לעסוק בתורה בלבד, ולמשוך ידם מכל עסקנות ציבורית. אלא שרוב החכמים הלכו גם הם בדרכו של מרדכי, ולצד ההתעמקות בלימוד התורה, פסיקת ההלכה ומלאכת הדיינות, עסקו גם בצורכי ציבור. לימים נתברר כי דוקא בזכות ההליכה בדרך זו התאפשרה הצלת עם ישראל בימי אחשוורוש מגזירת ההשמדה.

קביעתו של פורים כחג

קביעתו של פורים כ'יום טוב' לדורות, מופיע במגילה עצמה, ככתוב: "ויכתוב מרדכי... וישלח ספרים אל כל

ומבואר בחסידות שהכוונה הפנימית בזה אינה לשכרות כפשוטה, כי אם למדריגה הכי נעלית של קבלת עול מלכות שמים – היא נקודת הקשר העצמי שבכל יהודי לה' אלוקיו, נקודה שלמעלה מטעם ודעת ("עד דלא ידע").

סוד קיומו הנצחי של העם היהודי אינה תחושת "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (אורות וגילויים), כי אם "הוא (הקב"ה, הוא) הנותן לך כח לעשות חיל", כדברי חז"ל "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, והקב"ה מצילנו מידם".

משלוח מנות

ביום הפורים מצוה לשלוח מנות איש לרעהו ואשה לרעותה. על כל אדם לשלוח לפחות מנה אחת לאיש אחד ובה לפחות שני סוגי מאכל; הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו נהג לשלוח בפורים שלוש מנות לשלושה אנשים (כהן, לוי וישראל) ומנתו היתה צנועה ביותר.

מתנות לאביונים

ביום הפורים מצוה לתת מתנות לאביונים. לפחות לשני עניים ולפחות בשווי פרוטה לכל אחד, וכל המרבה – הרי זה משובח.

מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שהרי אין שמחה גדולה ומפוארת מלשמח לב עניים, יתומים ואלמנות, שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

תוקף אור השמש בצהרי היום. לא כן הדבר בנוגע לחג הפורים – מדרגת האור האלוקי שהאירה בימי מרדכי ואסתר היתה כה גבוהה ונעלה עד כי בוחק גילוי זה לא יועם גם לנוכח גילויי ימות המשיח.

בחג הפורים ארבע מצוות המתחילות באות מ':

מקרא מגילה

קריאת המגילה הינה המצוה הראשונה של חג הפורים. את המגילה קוראים בליל פורים (השנה במוצ"ש פרשת תצוה) וכן למחרת, בפעם השניה, ביום הפורים עצמו. יש לציין כי עיקר חובת מקרא המגילה הוא ביום דוקא.

בשעת קריאת המגילה מביטים השומעים במגילה מודפסת (ומה טוב במגילה כשירה) כדי לעקוב אחר ה'בעל קורא' המקריא מתוך מגילה כשירה בעבור הציבור כולו להוציאו ידי חובתו. כדי לצאת ידי חובת המצוה כהלכתה, אין לדבר או להסיח את הדעת משום שיש לשמוע היטב כל מילה ומילה היוצאת מפי המקריא.

משתה ושמחה

מצוה לקיים 'סעודת פורים' ביום החג. במהלכה שותים גם יין, כמאמר חז"ל "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'". [חייב אדם 'להתבסס' בפורים (לשתות יין), עד שלא ידע להבדיל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'].]

הסיפור השבועי

נותנים ולא לוקחים

פתח את שקו והושיטו קדימה, כמבקש מהרבי נדבה. נטל הרבי פרוסת חלה וביקש להטילה לשק באמרו, "לחם לאכול ובגד ללבוש". ר' אייזיקל המחופש מיהר למשוך אליו את השק כאומר, "לא זאת ביקשתי". הביט בו הרבי בפנים קורנות ועמד להטיל מטבע לתוך השק, רמז לעשירות. אך גם הפעם לא נפתח השק. "מה תיתן לי, רבי, ואני הולך ערירי בלא בנים!", אמר הזקן המחופש, בקולו של ר' אייזיקל האמיתי.

בבת אחת נמחה החיוך מעל פני הרבי. "הגם אתה בדוחקים?!", תמה ומיד הוסיף, "וכי אינך יודע את פירוש הברכה 'שעשה לי כל צורכי', כלומר שהקב"ה מספק ליהודי את צרכיו, ואם נדמה לו כי דבר מה חסר לו, אות הוא כי אין זה מצרכיו האמיתיים?!"

נשתתק הרבי לרגע ושוב אמר: "האינך סבור, אייזיקל, כי מוטב לאדם שלא יהיו לו בנים מאשר יהיו לו בנים שיגרמו לו עגמת נפש רבה?".

"אף על פי כן", התעקש ר' אייזיקל, "יברכני הרבי בבן, ובנוגע לעתיד – הנסתרות לה' אלוקינו".

"לו יהי כדברך", השיב לו הרבי, ומיד נתחדשה שמחת הפורים במלוא עוזה.

לשנה הבאה ילדה אשתו של ר' אייזיקל בן. זמן לא רב לאחר מכן נפטרה האשה, ור' אייזיקל עבר להתגורר בעירברודי. כשגדל בנו, שלחו לעיר לבוב, ללמוד תורה בישיבתו של ר' אהרון ליטבק.

באותם ימים פעלה בלבוב אגודת משכילים צעירים, שכונתה עצמה 'מקרא קודש'. מטרתה המרכזית היתה להעביר צעירים מוכשרים מהיכלי הישיבות לבתי ספר להשכלה גבוהה. יום אחד נודע לר' אייזיקל כי גם בנו

לא בכדי זכה ר' אייזיקל חסיד' בתואר מיוחד זה. הוא היה יהודי ספוג תורה, יראת שמים וחסידות, ומהמקורבים ביותר לרבי מצ'ורטקוב. כל שנה נהג לפקוד את חצר רבו. ביקוריו הביאו עמהם רוח רעננה, שיושבי החצר הקבועים ומי שנזדמנו אליה ייחלו לה והתענגו עליה.

נוסף על היותו בקיא גדול בדברי ימי החסידות ומנהיגיה, ושתמיד היתה שגורה על פיו אמרה נאה, היה ידוע גם בכח החידוד שלו. הוא היה חריף מחשבה וחד לשון והיה מסוגל להוציא חיוך אפילו מהאדם האומלל ביותר.

אולם מעל הכול זכתה להערכה בקרב החסידים יכולתו הייחודית להעלות בת שחוק על שפתי הרבי עצמו. במיוחד היה ר' אייזיקל מגדיל לעשות בפורים. או אז נהג להתחפש בתחפושות משונות, לשיר ולפזז לפני הרבי עד כי חייך במלוא פה.

ר' אייזיקל ורעייתו היו חשוכי ילדים. למרות היותו קרוב מאוד לרבי, מעולם לא דחק את השעה ולא תבע מרבו הבטחה או ברכה לילדים. בפתקאותיו נהג דרך קבע להזכיר, בין שאר הדברים שעליהם ביקש – "לישועה בזרע של קיימא".

שנה אחת, בפורים, החליט ר' אייזיקל לחרוג ממנהגו. באותה שנה התחפש ר' אייזיקל לעובר אורח זקן שעל גבו שק. נכנס ר' אייזיקל לבית המדרש בשעה שכבר היה מלא מפה אל פה. בראש השולחן ישב הרבי וסביבו החסידים. משחקו של ר' אייזיקל היה מושלם כל כך, עד שגרם לרבי לצחוק ממש. באותו רגע חש ר' אייזיקל כי זו שעת כושר.

'ייתמו חטאים' נאמר, לא 'חוטאים'. ועוד זאת, במקום הזה נותנים ולא לוקחים".

פרץ ר' אייזיקל בבכי תמרורים: "לא מדובר בחוטא בלבד, אלא בחוטא המחטיא את הרבים. מוטב היה לולא בא לעולם... אשם אני על כי לא שעיתי להזהרת הרבי, והנה אני במצב שטוב מותי מחיי...".

הביט הרבי בחסידו האומלל שנהפך לשבר כלי, ולאחר הרהור ממושך הושיט לו כוס מלאה יין. "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש", ציטט הרבי את לשון החכם מכל אדם. ביד מהססת נטל ר' אייזיקל את כוס היין וגמעה עד תום. מאז נשאר ר' אייזיקל בצ'ורטקוב. הוא והיין נעשו ידידים צמודים גם בימים הבאים. את יתרת חייו חי על הגבול הדק שבין שתייה לשכרות. שוב חזר לפניו החיוך, ושוב הקרין שמחת חיים ושנינות. באי חצר הרבי תמכו בו באהבה ודאגו לכל צרכיו (ובכלל זה גם שלא יחסר לו המזג...). בתמורה היה ר' אייזיקל משקה אותם ממעיניו הבלתי נדלה סיפורים נאים ואמרות שפר לרוב.

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

נתפס ברשת המשכילים ובהשפעתם נטש את הישיבה. לא הועילו לאב החסיד כל תחינותיו ודמעותיו. "איני חפץ לגדול 'בטלן' ככל חבריי", הגיב הבן בהתנשאות ובבוז, "עליי לדאוג לתכלית".

לא רק את הישיבה נטש הבן אלא גם את דרך התורה והמצוות. הוא חבר לאגודת המשכילים, ואף השפיע על כמה צעירים נוספים ללכת בעקבותיו. ר' אייזיקל שקע בדכדוך עמוק. אשתו נפטרה זה כבר וכעת בנו יחידו סר מדרך הישר.

הוא חש כי הגיעו מים עד נפש, ועל כן נסע לחצר הרבי. פורים בפתח ורוחו של ר' אייזיקל קודרת כלילה נטול ירח. לא נמצא מי שיוכל להעלות חיוך של תקווה ועידוד על שפתיו של המשמח הוותיק. בעיצומה של סעודת הפורים פנה לפתע ר' אייזיקל אל הרבי: "לפני חמש עשרה שנים העניק לי הרבי, על פי בקשתי, 'משלוח מנות'. מבקש אני כעת כי ייטלנו בחזרה... אין לי עוד חפץ בו".

נזדעזע הרבי עד עומק נשמתו. "כיצד תדבר אייזיקל?!"

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

”זאת התורה אדם” (במדבר יט' ד')

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת תצוה

ישראל – שבט לכל אבן. בנוסף, חרוטים על האבנים אותיות היוצרות יחדיו את המילים – ”אברהם, יצחק, יעקב, שבטי ישראל”. את החושן נושא הכהן הגדול על חזהו מעל האפוד, והוא תלוי באמצעות שתי שרשראות זהב קצרות המשתלשלות מן האפוד ונאחזות בשתי טבעות זהב המחוברות בחלקו העליון של החושן. מתחת לאבני החושן, בחלק מקופל של האריג, משולבות שתי טבעות, אחת בכל צד, לתוכן תחובות פתילי תכלת המשמשות לחגירת החושן אל גופו של הכהן כדי שלא יתנדנד בזמן הליכתו. בין קפלי אריג החושן תפור קלף ועליו השם המפורש. החושן ישמש כ”אורים ותומים”. כלומר, כל אימת שהכהן הגדול ידרש לשאלות מהותיות הקשורות לציבור, אזי יביהיקו אותיות החושן ויגלו את התשובה השמימית.

המעיל: על גבי כותנתו לובש הכהן הגדול מעיל, ארוג כולו מחוטי צמר בצבע תכלת. בתחתית המעיל קשורים שבעים ושניים פעמונים המצלצלים בזמן תנועת הכהן בבואו לעבודתו בקודש ובצאתו.

הציץ: על מצחו של הכהן הגדול מונח טס של זהב, עליו כתובות באותיות בולטות המילים ”קודש לה” (בצורת הכתיבה של השם המפורש). הטס מחובר בשני חוטי תכלת המקיפים את ראשו ונקשרים מעל עורפו. חוט תכלת נוסף מושחל בחלקו העליון של הציץ באמצעו, ונמשך מעל ראשו ומעל מצנפתו של הכהן הגדול לאחוריו, כשהוא נקשר לאחור עם שני פתילי הרוחב.

פרשת תצוה באה כהמשך לפרשת תרומה שלפניה. בפרשת תרומה מובא הציווי אודות הקמת המשכן ותיאור כל פרטי הקמתו, ואילו פרשתנו עוסקת בציווי אודות בגדי הכהנים, וכן תיאור כמה מהקרבת ופריטים נוספים במשכן.

שמן זית זך למנורת מאור

ה' מצוה על הכנת שמן זית זך למנורת המשכן. נרות המנורה ידלקו בשמן זה בכל יום. בשעת הטבת נרות המנורה על ידי אהרן לעת ערב, עליו לצקת בהם כמות שמן מספקת לבעירתם עד הבוקר.

שמונת בגדי הכהן הגדול

הכנת בגדי כהונה מיוחדים לכהנים. לאהרן הכהן הגדול שמונה בגדים: אפוד, חושן, מעיל, ציץ, כתונת, מצנפת, אבנט ומכנסיים. לבניו – נדב ואביהוא, אלעזר ואיתמר, המשרתים ככהנים במשכן (כהן רגיל – כהן הדיוט) ארבעה בגדים בלבד: כתונת, מגבעת, אבנט ומכנסיים.

האפוד: הוא כמין סינר שלובש הכהן מאחוריו, מגובה החזה ועד לעקבי רגליו. מחלקו העליון של האפוד יוצאים שני זוגות רצועות. זוג אחד מקיף את גופו של הכהן ונחגר מלפניו, וזוג שני כמין כתפיות העוברות מעל צווארו. על כתפיות אלו, מעל גובה החזה מוצמדות שתי אבני השוהם עליהן חרוטים שמות שבטי ישראל, ששה שמות על כל אבן.

החושן: על גבי בד, ארוג מחמשה מיני חוטים, משובצות שניים עשר אבנים יקרות ועליהן חרוטים שמות שבטי

בבגדי הכהונה ועל ראשם וכן על המזבח יוצק שמן מיוחד הנקרא 'שמן המשחה'. לאחר ההכנות האמורות מקודשים הכהנים והמזבח ומזומנים לעבודתם בקודש.

לאחר ההכנות האמורות, מבטיח ה', תשרה השכינה במשכן, וממנו תתפשט ותשכון על כל מחנות בני ישראל.

קרבת התמיד

על גבי המזבח החיצון יוקרבו מידי יום שני קרבנות. האחד בבוקר עם תחילת העבודה, והשני עם סיומה בין הערביים. עם הקרבת הקרבנות, שיכללו כבש בן שנה ומנחת סולת מעורבת בשמן, ינוסח גם יין על המזבח.

מזבח הקטורת שבהיכל

מלבד מזבח העולה שבחצר המשכן המיועד להקרבת הקרבנות, יהיה בתוך ההיכל מזבח קטן יותר המיועד להקטרת הקטורת.

מזבח הקטורת, עשוי עצי שיטים ומצופה זהב טהור, שטחו רבוע – אמה על אמה (כחצי מטר על חצי מטר) וגובהו שתי אמות (כמטר אחד). על גביו זר ומתחתיו ארבע טבעות זהב בארבע פינותיו, בהן יוכנסו הבדים (מוטות) לנשיאתו בעת מסעות בני ישראל.

על גבי מזבח זה, בסמוך לעריכת הנרות והדלקתם במנורה, יקטיר הכהן קטורת העשויה משחיקת עשבים שונים, פעמיים בכל יום בוקר וערב. על מזבח זה יותז אחת בשנה, ביום הכיפורים, דם של פר ושעיר, לכפר על חטאיהם של בני ישראל.

הכתונת: עשויה כולה פשתן, ארוגה משבצות משבצות וסגורה מכל עבריה, כך שניתן ללובשה רק דרך בית הצוואר. את הכתונת לובש הכהן על גופו, חוגר אותה באבנט, ועליה לובש הכהן הגדול את המעיל ואת האפוד.

המצנפת/מגבעת: הכהן הגדול חובש על ראשו מצנפת עשויה פשתן. המצנפת כמין פס ארוך, אורכה שש עשרה אמה (כשמונה מטרים), והכהן מסובבה סביב ראשו עד שמתקבלת צורת מצנפת. גם לכהן ההדיוט כובע דומה, אלא שהוא מקיף בו את ראשו בצורת מגבעת.

האבנט: אף הוא פס ארוך אך דק מן המצנפת. אורכו שלושים ושתיים אמה (כששה עשר מטרים) והוא ארוג מארבע מינים שונים: פשתן, תכלת, ארגמן ותולעת שני. הכהן חוגר אותו על גבי הכתונת כשהוא מסובבו שוב ושוב סביב גופו עד תום כל אורכו.

המכנסיים: ארוגות גם הן מחוטי פשתן. הכהן לובש את המכנסיים לכיסוי ערוותו עד למעלה מטבורו, קרוב ללב, ולמטה עד ברכיו.

הכנת הכהנים והמזבח לקדשם לעבודתם

אהרן ובניו הכהנים בני שבט לוי, הם שנבחרו על ידי הקב"ה לשרת במשכן. גם אחר כך, בבית המקדש שייבנה בארץ המובטחת, יהיו הכהנים (צאצאי אהרן) המשרתים בעבודת הקודש.

ה' מצוה להכין את הכהנים ואת המזבח ולקדשם לעבודתם. במהלך שבעה ימים מיום הקמת המשכן יוקרבו על המזבח קרבנות ומנחות מיוחדים, הכהנים יולבשו

בגדי נבואה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

"ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד"

בתוך שמונת בגדי הכהונה של הכהן הגדול היו החושן והאפוד. לבגדים האלה נועד גם תפקיד חשוב לצורך הנבואה. כאשר בני ישראל נזקקו לשאול דבר מה מאת ה', היה הכהן הגדול שואל על פי האורים והתומים וזוכה לתשובות ברורות.

היו כהנים גדולים שלא היו ראויים לשאול באורים ותומים. במקרה זה היו מתייחסים אליהם כאל כהנים גדולים לכל דבר, חוץ מענין השאלה באורים ותומים. וכך אומרת הגמרא: "כל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו - אין שואלים בו".

אותיות בולטות

כיצד היה הכהן הגדול מקבל תשובה באורים ותומים? על כך חלוקות הדעות בין חכמי ישראל. רבי יוחנן אומר: "בולטות". כלומר, אותיות מסוימות מאלה החקוקות על החושן היו בולטות, ומהן היה הכהן הגדול מבין את התשובה. ריש לקיש אומר: "מצטרפות". כלומר, הכהן הגדול היה רואה הצטרפות של אותיות מסוימות, שהיו מרכיבות את התשובה.

האם זה היה מראה פיזי או רוחני? גם על כך חלוקות הדעות. רש"י סובר שאכן מדובר במראה גשמי, שהכהן הגדול היה רואה בעיניו ממש. לעומתו סבור הרמב"ם שראיית האותיות הבולטות או המצטרפות היתה רק "במראה הנבואה", ואם כן, החושן לא היה אלא אמצעי ססייע להתעוררות רוח הנבואה של הכהן הגדול.

אפוד נבואה

חושן ואפוד היו מבגדי הכהן הגדול בלבד, אבל בגד

דומה שמבטא את היכולת הנבואית היו לובשים גם אחרים. וכך אומר הרמב"ם: "זה שאתה מוצא בדברי הנביאים שהכהנים היו חוגרים אפוד בד, לא היו כהנים גדולים... אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש, להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש".

כלומר, הדמיון בלבישת האפוד ביטא את העובדה שגם נביא הוא משרת ה', כשם שהכהן הגדול משרת את הקב"ה.

מעלת הנביא

אולם אף שהרמב"ם משתמש בביטוי "הגיע זה למעלת כהן גדול", לאמיתו של דבר, מעלתו של הנביא למעלה ממעלת כהן גדול. אפשר לראות זאת בתנאים הנדרשים כדי להיות נביא, שאינם נדרשים מכהן גדול, והדבר מעיד על מעלתו של הנביא.

יש למצוא רמז לדבר בעובדה שנבואת הכהן הגדול קשורה בחושן ואפוד, שהם בגדי זהב, ואילו נבואת הנביאים מסומלת באפוד בד. בגד הבד מייצג דרגה עליונה מבגדי זהב. לכן גם אצל הכהן הגדול עצמו, בגדי הבד של יום הכיפורים מסמלים מעלה גדולה יותר, ולכן דוקא בהם הוא נכנס לקודש הקודשים. מכאן שנבואת הנביאים, הלובשים אפוד בד, גדולה ממדרגת הכהן הגדול, הלובש בגדי זהב.

ויהי רצון שנזכה בקרוב לקיום הייעוד: "אשפוך את רוחי על כל בשר וניבאו בניכם ובנותיכם", כאשר כל עם ישראל יהיו נביאים, בגאולה האמיתית והשלימה.

(מעובד מתוך הספר "שולחן שבת",

על פי לקוטי שיחות כרך ל"א)

להתגבר על ה'נחש' ולגלות את 'משיח'

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

ענין לעצמו

אורים ותומים

הדבר מובהר מתוך עיון בפרטי הציווי בענין החושן. התורה מפרטת את כל הפרטים של החושן, בלי להזכיר את ה'אורים ותומים'. לאחר מכן היא אומרת: "ונשא אהרון את שמות בני ישראל... לזיכרון לפני ה' תמיד". בכך נגמר תיאור מרכיביו של החושן עצמו.

לאחר מכן בא ענין נוסף: "ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים... ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו". זה ענין נפרד – סגולת ה'משפט' שהיתה בחושן, שעל ידה היו יכולים לשאול שאלות ולקבל תשובות. ומכיון שזה ענין בפני עצמו, אין היעדרו מעכב ומונע מללבוש את החושן.

להוציא מן ההעלם

נמצא שגם בבית השני היה החושן עצמו בשלימותו, ומה שהיה חסר הוא ענין ה'משפט' – פעולתו של החושן בעולם. מצב דומה שורר גם בזמן הגלות. חז"ל אומרים ש'חשן' אותיות 'נחש'. מצד שני מובא ש'חשן' בגימטריה 'משיח'.

זהו בעצם מצב הגלות: הגלות באה בגלל ה'נחש', הרומז לחטאים ולעוונות. ההיבט של 'משיח', שיש ב'חשן', שרוי כרגע בהעלם ומה שרואים בגלוי הוא ה'נחש'. אולם גם אז קיים ענין ה'משיח', ותפקידנו לגלות את ההיבט הזה ולהוציאו ממצב ההעלם שלו, עד שיהיה בבחינת 'חשן משפט' – שתתגלה פעולתו בעולם.

(מעובד מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'לקוטי שיחות' כרך י"א)

אחד מבגדי הכהנה של הכהן הגדול היה החושן, שהכהן הגדול היה לובש על חזהו. בחושן היו קבועות שתיים עשרה אבני חן, שעליהן שמות שנים עשר שבטי ישראל. אולם החושן לא היה בגד מפואר בלבד. בתוך כפליו היה מונח השם המפורש של הקב"ה. בני ישראל היו שואלים שאלות ומקבלים תשובות על ידי שאותיות באבני החושן היו מוארות.

זהו ה'אורים ותומים', כפי שמצוה התורה בפרשתנו: "ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים". ה'אורים ותומים' הוא "כתב שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החושן, שעל ידו הוא מאיר את דבריו ומתמם את דבריו" (כדברי רש"י). על שם זה הוא גם נקרא 'חושן המשפט', שכן על ידו ביררו בני ישראל את המשפט.

איך אפשר בלעדיו

מצב זה התקיים עד חורבן בית המקדש הראשון. לאחר מכן, בבית המקדש השני, לא היה בחושן השם המפורש, וכך לא היו ה'אורים ותומים'. הכהן הגדול לבש את החושן, אולם בלא השם המפורש ובלא הסגולה הפלאית של 'אורים ותומים'.

נשאלת כאן השאלה, איך היה אפשר ללבוש את החושן בלא מרכיב חשוב כל כך של ה'אורים ותומים'? הלוא כל פרט בבגדי הכהן הגדול הוא פרט חיוני, שבלעדיו אי אפשר; וכאן מוותרים על ליו ונשמתו של החושן – ה'אורים ותומים'!?

חסידות על הפרשה תצוה

(ה'בהמה' שבקרבו) עולה אל הקדושה. כאן די במידה מסוימת של התקרבות (אדם לא מצווה להיות מלאך...). אבל הקטורת ענינה התקשרות (על דרך מאמר רבי שמעון בר יוחאי "בחד קטירא אתקטרנא" - בקשר אחד אני קשור) והתאחדות של עצם הנשמה עם הקב"ה - דרגה שהיא סיום ושלמות עבודת המשכן, ולכן נאמרה פרשה זו, בסוף כל ענין המשכן וכליו.

(ה'תוועדויות' תנש"א כרך ב')

התבוננות של בקר והתבוננות של ערב

את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (כט,לט)

חסידים ראשונים הסבירו את שני ה'תמידים' (קרבנות ה'תמיד' - שהקריבו בכל יום על המזבח) בעבודת האדם לקונו. וכך אמרו:

ה'תמיד' של שחר הוא - "שיוויתי ה' לנגדי תמיד"; וה'תמיד' של בין הערבים הוא - "וחטאתי נגדי תמיד"... כלומר, תחילת עבודת האדם בבקר היא לזכור שהוא עומד לפני ה' ("שיוויתי ה' לנגדי תמיד"), וממילא יקום בזריזות לעבודת הבורא (כאמור ב'שולחן ערוך' בתחילתו); ועבודת הלילה היא קריאת שמע שעל המיטה, שאז על האדם לעשות חשבון צדק על מעשיו במשך היום אשר לא היו כדבעי (כראוי) - "וחטאתי נגדי תמיד".

(מעובד מתוך 'ספר המאמרים' תש"י, עמ' 114)

להאיר את העולם ע"י כחו של משה ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך (כז,כ)

הדלקת המנורה במשכן ובבית המקדש מבטאת את כללות עבודת ה' - להדליק את "נר ה' נשמת אדם" על ידי "נר מצוה ותורה אור". כאשר הנשמה תאיר באורה האמיתי, גם הגוף יאיר, ובסופו של דבר יהיה אור בכל העולם.

הכח לזה בא ממשה רבנו - "ואתה תצוה". כאשר עצמיותו של משה ("אתה") מתחברת ("תצוה" מלשון צוותא וחיבור) עם בני ישראל, ביכולתם לעשות מדבר גשמי, דוגמת שמן זית, אור רוחני.

ומאחר שבכל יהודי יש ניצוץ של משה רבנו, מורה הכתוב לכל אחד ואחד מישראל 'לצוות', היינו לקשר ולחבר, עוד ועוד מבני ישראל, שגם הם 'ייקחו' דברים גשמיים ויביאו אותם 'אליך', אל הקדושה.

(ה'תוועדויות' תנש"א כרך ב')

סיום ושלמות עבודת המשכן ועשית מזבח מקטר קטורת (ל,א)

למה נאמרה פרשת מזבח הפנימי בסוף פרשת תצוה ולא עם שאר כלי המשכן ובכללם המזבח החיצון, בפרשה הקודמת?

כי יש הבדל מהותי בין עבודת ה' במשכן בכלל והקרבת הקרבנות במזבח החיצון במיוחד, ובין הקטרת הקטורת במזבח הפנימי:

התוכן הפנימי של מעשה הקרבנות הוא התקרבות היהודי אל הקב"ה, התקרבות שבה נפשו הבהמית

מארז ניגוני חב"ד

מ"ח ניגונים של התבוננות וכיסופים!!
4 דיסקים ב-120 ש"ח בלבד (כולל משלוח)

להזמנות: 052-56-75-770

שבת שלום!!!

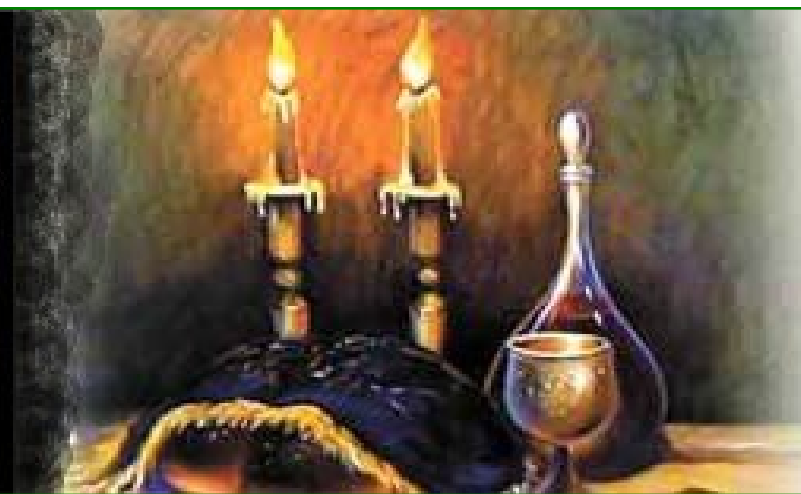
ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
 ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
18:13	16:59	י-ם
18:14	17:14	ת"א
18:13	17:05	חיפה
18:15	17:17	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון